

Stjepan Baloban (uredio), *Kršćanin u javnom životu*, Zagreb: Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve, 1999., str. 146.

Knjiga koju predstavljamo svojevrsna je zbirka od osam predavanja raznih autora održanih na Tribini grada Zagreba u mjesecu svibnju 1999. pod različitim naslovima: Kršćanin u politici (V. Zsifkovits), Kršćanin i politika u Hrvatskoj danas (N. Šimac), Etičnost u novinarskoj profesiji (S. Malović), Etika novinarstva (M.J. Mataušić). Kriticism i defetizam u hrvatskom društvu – Pogled sociologa (S. Zrinščak), Protiv defetizma i kritiziranja u hrvatskom društvu – Teološki pogled (S. Kušar), Socijalna dimenzija kršćanina u župi (J. Baloban), Socijalna dimenzija kršćana u župnoj katehezi i u školskom vjeronauku (A. Hobljaj).

Vrijeme komunističkog totalitarizma, u kojemu su komentari koncilskih dokumenata o laicima *Lumen gentium* i *Apostolicam actuositatem*, kao i ostali crkveni dokumenti gledom na rad laika u javnom životu, ostali uglavnom mrtvim slovima, zato što je laicima u komunizmu bilo nemoguće ravnopravno nastupati u javnom životu s pozicija kršćanskih ideala i kršćanske etike. S dolaskom demokracije vrata za ulaz na političku, prosvjetnu, kulturnu, socijalnu, umjetničku i inu društvenu scenu laicima s njihovim Kristovim svjetlom i evanđeoskom porukom širom su se otvorila. Knjiga o kojoj je riječ, svojim ozračjem i razlaganjem,

potiče ih da na te scene stupe bez straha koji bi u njima kao neki *residuum* mogao negativno djelovati pokazujući im neke magistralne puteve, kojima im je kročiti noseći i unoseći Božje svjetlo u svijet u mnogočemu danas rasčovječen, s kojim nismo, a s nama ni priroda, posve zadovoljni, ne odbijajući ni omalovažavajući pri tome zavidne rezultate znanosti i domete moderne tehnike, ali ni ne zaboravljajući mnoštvo obeshrabrenih u njemu, opljačkanih i osiromašenih, besposlenih i gladnih i ne puštajući s vida nemilosrdno raskapanje zajedništva individualnim fanatizmom divljeg kapitalizma.

Iz tog naboja nezadovoljavajućeg ozračja u današnjem društvenom životu, knjiga se predstavlja kao snažan glas koji želi probuditi svijest kršćana da se Božje kraljevstvo ne ostvaruje samo između četiri zida naših crkvi, u kontemplaciji nego, da ne kažem u prvom redu, i u javnom životu između granica država, pri čemu bi kontemplacija trebala postizati svoje vrhunce (*contemplativus in actione*). Iako knjiga donosi osam predavanja, ta se predavanja mogu svesti na četiri teme: o kršćaninu u politici, o etici u medijima, o kriticismu i defetizmu u Hrvatskoj te o načinu njihova prevladavanja i napokon o socijalnoj dimenziji u župi, u župnoj katehezi i školskom vjeronauku.

Tema o kršćaninu u politici rješava poteškoće iz Evanđelja protiv kršćaninova sudjelovanja u politici, koje bi mogle naslijeđem prošlosti smetati kršćaninovu predanju radu u političkom životu, prizivlje na autentičnu ljubav prema bližnjemu, javni život označuje pravom ubikacijom Božjega kraljevstva ne niječući kontemplaciju. Politički je život zahtjevan, ali nadasve Božjem narodu potreban. Misli te teme mogu se korisno upotpuniti nekim mislima Metzove i Moltmannove političke teologije (Rosino Gobellini, *Teologija 20. stoljeća*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost 1999., str. 301–322).

Jedna mala primjedba: Apsolut treba identificirati s kontingentnim povijesnim raspletom, ne dakako ukoliko ga promatramo u njemu samom nego ukoliko je on u svom odnosu prema van nuždan i nepromjenljiv temelj svih kontingentnih zbivanja ili ukoliko se na njemu temelji etika političkog djelovanja.

Tema o etici u medijima obrađena je s dva zamaha: sa socijalnim fenomenološkim i općim teoretskim zamahom, upravo školskom paradigmom, kako bi se trebali izgrađivati svi teoretski traktati.

Tek u takvoj interakciji fenomenološkog i teoretskog, kakvu su nam podarili autori, može se shvatiti sva egzistencijalna zamašitost teoretskih postavki etičkih načela u medijima i sva dubina konkretne tjeskobe i muke, kroz koju prolaze djelatnici u medijima. Iz tekstova je vidljivo da djelatnici u medijima, ukoliko se u svom radu pridržavaju etike, zaslužuju od nas neobično poštovanje, ali i neobično zgražanje nad njihovim etičkim posrtajima, pogotovo sustavnim i habitualnim. Neka znaju da ih njihova kršćanska braća sa simpatijom prate u njihovu obavijesnom radu, u njihovu svjedočenju istine, zapravo Logosa u političkom i u drugom društvenom valovlju.

U prvom predavanju teme o kriticismu i defetizmu u aktualnom hrvatskom društvu donesena je stručna prosudba naše društvene stvarnosti, kojom su ispitani uzroci kriticisma kao generatora društvene pasivnosti, izgubljenosti, klonulosti, nepovjerenja, ukratko osjećaja defetizma, koji vapi za svojom sanacijom, a terapiju saniranja daje drugo predavanje u deset točaka s teoloških i psiholoških vidika milosnog djelovanja u ljudima, pri čemu autor uzima u obzir svu ideološku i etičku pluralističku složenost povijesnog časa, koji proživljavamo: U biti sve se svodi na strpljivu dijalošku ili dinamičku toleranciju koja djeluje neprimjetno poput kvasca i dugo-

ročno. Povijesni časovi nisu čaše ispunjene neprijaznom tekućinom koja se može izliti i u tren oka ispuniti mladim vinom Evanđelja. Deset autorovih točaka uistinu su solidne piste za pastoralne pothvate u prevladavanju današnjeg nezadovoljavajućeg stanja u našem tranzicijskom društvu koje ne može biti iznimka od društava u ostalim tranzicijskim zemljama, osim u multidimenzionalnoj devastaciji provedenoj agresijom. Za bolje praćenje autorovih razlaganja navodim misao francuskih biskupa: Dugo su protivnici Crkve u svojim spisima neposredno na nju napadali da je razore. Međutim, uvidjeli su da je ona još tu s opranim licem pa su odustali od te metode. Crkva je također svojim protudokazima činila isto s jednakom nadom. Međutim, ateizam se je još umnožio. Nastupila je tolerancija i dijalog u ekumenskom duhu.

Autori četvrte teme o uvođenju socijalnog nauka Crkve u župnu katehezu za mlade i za odrasle kao i u školski vjeronauk, bez ikakve samovolje, očigledno pokazuju da je to živa želja Crkve, a da je iskrenom i autentičnom vjerniku ta nova stvar jasna sama po sebi. Ne bih rekao da su sretno izabrana imena »školski vjeronauk – župna kateheza« s obzirom na sazrijevanje vjere u školi i župi. Čini se da se s danom motivacijom za takvo nazivlje vjeronauk u školi prilično obezvrjeđuje. Prema autorima, pak, riječ je o društvenom nauku Crkve koji se u školi provodi teoretski a u župi praktično. Međutim i o praktičnim oblicima crkvenog društvenog rada trebalo bi u školi raspravljati kao o pastoralu društvenog nauka Crkve, s pozivom da se vjeroučenici uključe u taj rad po svojim župama pod vodstvom župnika i njegovih pomoćnika.

Knjigu koju smo predstavili podjednako preporučujemo i laicima i župnicima.

Rudolf BRAJIČIĆ, SJ